

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת עירובין

פרשת ויקרא דפים ב - ח

דרך ישרה תמצית הדף

פרק קמ"א - מבוי

לדף ב

*תקנתא במבוי. *גבוה מעשרים. *פתח המשכן.

א. פתח מבוי צריך שיהיה למטה מעשרים אמה ופחות מרוחב עשר אמות, והמשנה כאן מביאה תקנה שימעט משא"כ בסוכה דתני פסולה. ומפרשין מאי שנא 1. סוכה דאורייתא ומבוי דרבנן. 2. סוכה נפישין מיליה משא"כ מבוי.

ב. מבוי גבוה מעשרים אמה, לחכמים פסול ולרבי יהודה כשר, ומנין 1. לרב חכמים למדו מפתח ההיכל שהיה עשרים אמה ור"י מפתח האולם שהיה ארבעים אמה, ותרוייהו למדו מהפסוק ושחטו פתח אהל מועד דמשמע שזה נקרא פתח, לר"י קדושת ההיכל והאולם אחת ולרבנן זו קדושה נפרדת. 2. ר"י יליף מהפסוק אל פתח אולם הבית, ולרבנן הפתח קאי על ההיכל שפתוח לאולם. ואף שפסוק זה נאמר במשכן, אשכחן שהמשכן נקרא מקדש שנאמר עליו ועשו לי מקדש. 3. מקשינן דנילף מפתח חצר המשכן שהיה בגובה חמש עשרה וברוחב עשרים, ותירץ דלא נקרא פתח סתמא, או שלא ניתנה מדה לרוחב. 4. הגמ' מביאה ברייתא בדעת רבי יהודה עד ארבעים וחמישים אמה ולבר קפרא אפילו עד מאה, ואמרינן דבשלמא בר קפרא גוזמא, אבל מת"ק שמעינן דרבי יהודה יליף מפתחי מלכים ורבנן מפתח ההיכל. 5. עשרים אמה זהו משום היכר וכמו בסוכה, והא דמייתי פתח היכל זהו לסימנא בעלמא, וצריכא לאיפלוגי בסוכה שעשויה לשיבה ובמבוי שעשוי להילוך.

ג. הקושיות על הא דילפינן מפתח המשכן 1. אי ר"י יליף מפתח האולם א"כ עליו להכשיר אף ברחב עשרים אמה כמו האולם, ותירץ דפליג ברוחבה וה"ה לגבהה וזה נתפרש בברייתא. 2. רבנן לא בעו דלתות כמו שהיו בהיכל, כיון שנעשו רק לצניעות. 3. לרב לא מהני צורת הפתח, שהרי היתה בהיכל צורת הפתח, ורב גורס במשנה שמבוי הרחב מעשר יש למעטו אף שיש לו צורת הפתח. 4. באולם וכן בהיכל היתה אמלתרא ורב מכשיר באמלתרא וזהו קיני או אף פסקי דארזא אף ביותר מעשרים אמה, ורב תירץ דאיכא בהא מחלוקת תנאים, ובלא דברי רב לא קשיא דדלמא נקט היכל לסימנא בעלמא.

לדף ג

*מקצת למעלה. *אמה לחומרא.

א. מקצת בתוך עשרים ומקצת למעלה מעשרים בסוכה ובמבוי 1. לל"ק דרבה במבוי כשר ובסוכה פסולה, להו"א בסוכה אמרינן קלוש ובמבוי נעשו כשפודין של מתכת, ולמסקנא מבוי דרבים מדכרי אהדדי משא"כ סוכה דיחיד, או דמבוי דרבנן משא"כ סוכה דאורייתא. 2. לל"ב דרבה במבוי פסול ובסוכה כשירה, והטעם

דיחיד רמי אנפשיה משא"כ רבים הוי כקדירה דבי שותפי, או דמבוי שהוא מדרבנן צריך חיזוק משא"כ סוכה.
3. לרבה בר רב עולא במבוי וסוכה פסול. 4. לרבא בתרווייהו כשר דחלל סוכה ומבוי תנן, ומייתי ראייה
מפתח ההיכל ומלמטה מעשרה.

ב. במדידת אמה יש ללכת לחומרא, והשינוי לפי אביי בין חמשה לששה טפחים, ולרבא בין שוחקות לעציבות
באמה בת ששה. והדינים 1. במבוי בעינן אמה קטנה לגבהו דעשרים אמה ולפירצה דבעשר אמות. ומשך
מבוי בעינן ארבע אמות גדולות, וקאמר רוב אמות של מבוי או כמ"ד משך מבוי בארבעה טפחים. 2. בסוכה
בעינן אמות קטנות לגובה עשרים אמה ולדופן עקומה דבארבע אמות, ולענין משך סוכה בארבע אמות
גדולות או כמ"ד שבעה טפחים. 3. אמה כלאים באמה גדולה לענין קרחת הכרם כשחרב מאמצעיתו דלב"ש
כ"ד ולב"ה ט"ז אמה, ולמחול הכרם בינו לגדר דלב"ש ט"ז ולב"ה י"ב אמה וכרם הנטוע רצופין בארבע
אמות דלר"ש אינו כרם זהו באמות קטנות או כרבנן דהוי כרם. 4. במזבח היו היסוד הסובב הקרנות ומזבח
הזהב באמות קטנות, ומייתי דרשב"ג קאמר דכל אמות שאמרו חכמים בכלאים באמה בת ששה. ואמרינן
דאביי קאמר כרשב"ג ודלא כת"ק, ולרבא רשב"ג מפרש את דברי ת"ק ואתי למעוטי אמות המזבח. 5.
במקדש אמת בנין היתה בת ששה, ואמת כלים אליבא דר"י היתה בת חמשה טפחים.

לר"ד

*שיעורין חציצין ומחיצין. *ארץ חטה.

א. אמרינן דשיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני ומפרשינן 1. השיעורין שנלמדו מהפסוק ארץ חטה
ושעורה כדלקמן, והווי דרבנן ואסמכוה אקרא. 2. חציצין הוי דאורייתא שנאמר את בשרו שלא תהא חציצה,
וכן שיער נלמד מהפסוק את בשרו ואתי לדבר הטפל לבשרו זהו שיער, ולמסקנא לחציצה ברובו המקפיד
דחכמים גזרו במיעוטו המקפיד או ברובו שאינו מקפיד. 3. מחיצות לפי ר"י דאמת כלים בת חמשה, ולר"מ
שכל האמות היו בינוניות אתיא ההל"מ לגוד ולבוד ודופן עקומה.

ב. דרשות הפסוק ארץ חטה לשיעורין 1. חטה, שהשוהה בבית המנוגע כדי אכילת פת חטין נטמא. 2. שעורה,
עצם כשעורה מטמאת במגע ומשא. 3. גפן, רביעית יין לניזיר. 4. תאנה, כגרוגרת להוצאה בשבת. 5. רמון,
נקב בכלי עץ. 6. זית, רוב שיעורין של אכילה וטומאה. 7. תמרים, ככותבת הגסה ביו"כ.

לר"ה

*מיעוט בגבוה. *חקק בנמוך.

ב. מבוי גבוה מעשרים אמה, רוחב מיעוטו לרב יוסף טפח ולאביי ארבעה טפחים, ופלוגתייהו 1. האם מותר
להשתמש תחת הקורה, ואיזה צד נחשב סתום. 2. קורה משום היכר או מחיצה. 3. האם היכר של מטה סגי
כהיכר של מעלה. 4. אי גזרינן שמא יפחת.

ג. מבוי פחות מעשרה טפחים משך החקק שמכשירו, לרב יוסף בארבעה טפחים ולאביי בארבע אמות.
והשמועות 1. לרבי אמי מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו נחשב כפירצה ששיעורה בעשרה אמות רק אם יש
שם פס ברוחב ארבעה טפחים וה"נ הכא, ודחי דהכא הוי תחילת מבוי ובעינן טפי. 2. מבוי נותר בלחי וקורה
רק אם פתוחים לתוכו שני חצירות שיש בכל אחד שני בתים וצריך שיהא אורך המבוי יתר על רחבו וזה לא
שייך במשך ארבעה טפחים, ודחי דשייכא בפותח בקרן זוית. 3. לחי הבולט ארבע אמות מדפנו של מבוי
נידון כמבוי וצריך לחי אחר להתירו, ורב יוסף דחי דזהו השיעור לצאת מתורת לחי.

לר"ו

*לחי בולט. *פרצת מבוי. *עירוב דרך רה"ר. *שתי חומרות. *ב"ש וב"ה.

א. לחי הבולט ארבע אמות מדפנו של מבוי צריך לחי אחר להתירו, והדינים 1. מעמיד את הלחי בצד השני, או
על ידו באופן שניכר בגובה או בעובי. 2. לר"ה ברב יהושע מבוי שרחבו שבע אמות נותר בעומד מרובה על
הפרוץ וא"צ לחי ובק"ו מחצר שאינה ניתרת בלחי וקורה, ואין לדחות מה לחצר שכן פרצתה בעשר אמות
דקסבר דה"ה מבוי. 3. לרב אשי אף במבוי שרחבו שמונה אמות א"צ לחי נוסף, דממ"נ אם העומד מרובה
שרי ואם הפרוץ מרובה הוי לחי, ואין לחשוש שמא שוו להדדי דהוי ספיקא דרבנן ולקולא.

ב. פרצת מבוי מצידו פליגי אם בארבעה טפחים או בעשר אמות, ומייתי 1. פרצת מבוי מראשו בארבעה טפחים, כיון שלא עושים פתח בקרן זוית. 2. רב אסר בדמחריא בארבעה טפחים, כיון שהיו עמי הארצות וגדר בה גדר. 3. מבוי עקום דינו לרב כמפולש ולשמואל כסתום וע"כ שאינו רחב עשר אמות, ודחי דבקעי בה רבי. 4. רבי אמי דקאמר דפירצה בעשר אמות, זהו כשיש גידודי.

ג. עירוב דרך רה"ר, לת"ק בצורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן ולחנניה לב"ש דלת מכאן ומכאן ויש לנעול ולב"ה דלת מכאן ולחי או קורה מכאן. ומייתי 1. רק לפי רבי יהודה אפשר לערב רה"ר אבל לא לחכמים, ואף דלתות לא מהני אם אינן ננעלות כדאשכחן בירושלים ומחזוא, אלא קאמר כיצד מערבין מבואות המפולשין. 2. לרב הלכה כת"ק ולשמואל הלכה כחנניא ואליבא דב"ה. 3. לחנניא אליבא דב"ה א"צ לנעול, ומייתי משערי נהרדעא שטמונות עד חציים בחול ודחי שהיו מוגפות, ורב נחמן הצריך לפנות את העפר ואמרינן דלמא קסבר דבעינן ראויות לנעול.

ד. מבוי עקום בנהרדעא נתנו עליו חומריה דרב הסובר שדינו כמפולש וחומריה דשמואל שמצריך דלת, ומקשינן דהעושה כחומרא דבי תרי נאמר עליו הכסיל בחושך הולך. ומתריצין 1. רב כאמר הלכה כת"ק אבל אין מורין כן. 2. אפשר לעשות היכן שלא סתרו אהדדי, משא"כ כגון שדרה וגולגולת שמחמיר לענין טריפה וגם טומאת אהל. 3. וכן היכן שיש ספק שרי להחמיר, כמו ר"ע שליקט אתרוג בא' שבט ועשה בו שני עישורין.

ה. כיצד קאמר לעולם הלכה כב"ה והרוצה לעשות כב"ש עושה 1. קודם בת קול. 2. כרבי יהושע שלא משגיח בבת קול. 3. בכל מקום שתמצא פלוגתא כעין מחלוקת ב"ש וב"ה, קאמר דאין להקל כתרוייהו.

סוף דף זח

*מבוי מפולש לרה"י. *נפרצה חצר. *מחיצה והיכר בקורה.

א. דיני מבוי המפולש לרה"י 1. רה"ר מכאן ובקעה מכאן, עושה צורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן. 2. מבוי שכלה לרחבה א"צ כלום בצד זה, להו"א אתי רק כשמואל, ולמסקנא רב מודה בעירבו שלא אוסרים. 3. לרב מבוי שנפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו לרה"ר חצר מותרת ומבוי אסור, ואיירי בלא עירבו. ולהו"א פליגי בשלא עירבו בנראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובעירבו בכלה לצדי רחבה. 4. מבוי שכלה לאמצע רחבה זה כנגד זה, רב יוסף שרי ורבה אסור. 5. מבוי שכלה לאמצע רחבה זה שלא כנגד זה שרי, ורחבה דיחיד אסורה כיון דזימנין מימליך ובונה בתים ואז יכלה לצדי רחבה. 6. מבוי שצידו אחד כלה לאשפה של יחיד חיישינן שמא תנטל, ובאשפה של רבים לא חיישינן לפיכך שרי לזרוק אליה מחלון שעל גבה. 7. מבוי שצידו אחד כלה לים הויא מחיצה אבל רבי חשש שמא יעלה הים שרטון לפיכך לא אמר בה היתר, וחכמים לל"ק אסרו ולל"ב שרו, ולהלכה צריך מחיצה לפיכך מרימר נתן בסורא מחצלאות כלפי הים. 8. מבוי העשוי כנדל, לאב"י עושה צורת הפתח לגדול והשאר מותרים בלחי וקורה, ולרבא עושה במבואות הקטנים צורת הפתח כלפי המבוי ולחי או קורה שכלפי רה"ר.

ב. מאי קמ"ל רב דמבוי שנפרץ לחצר ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת ומבוי אסור 1. ממתני' דחצר קטנה שנפרצה לגדולה מותרת הגדולה, לא ידעינן שאם דרסי בה רבים שרי. 2. חצר שרבים נכנסים בזו ויוצאים בזו רה"ר לטומאה ורה"י לשבת, לא שמעינן דשרי בזה כנגד זה. 3. לרבה דאמר דזה כנגד זה דינו כמפולש בעינן תרתי, אתי למימר דאסור בין דלזרוק לשם ובין לטלטל בתוכו.

ג. האם קורה הויא משום מחיצה או היכר 1. מבוי שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר, לרב כהנא מרוחק פחות מארבע אמות מניח באלכסון ובלבד שלא יהא אורך האלכסון טפי מעשר אמות ולרבא תמיד נותנו כנגד הקצר, ופליגי האם קורה משום היכר וליכא או משום מחיצה והא איכא. 2. נחלקו האם מותר להשתמש תחת הקורה, ופלוגתייהו להו"א האם קורה משום מחיצה או היכר, או דלכו"ע משום היכר ופליגי האם הכירא מבפנים או מבחוץ, או דלכו"ע משום מחיצה ופליגי האם חודו הפנימי או החיצון יורד וסותם. 3. הניח קורה מחוץ למבוי לרב חסדא מהני למ"ד חודו הפנימי סותם ולרבא לא מהני דבעינן קורה ע"ג מבוי, ומייתי דקורה משוכה או תלויה בתוך שלשה טפחים למבוי כשירה, ודחי דאיירי בתוך המבוי ומשני רוחות, או כשהיא

משוכה ותלויה וקמ"ל דאמרינן גם לבוד וגם חבוט.

שאלות להזרה ושינון

א. המח' ברוחב מיעוט מבוי גבוה, ובמאי פליגי (4)	ב. המח' ברוחב חקק מבוי נמוך, והשמועות (3)	א. דיני מבוי וסוכה ומ"ט תני תקנתא (2)	ב. המח' במבוי למעלה מעשרים אמה, ומנין (3)
א. לחי הבולט מדפנו של מבוי, והדינים (3)	ב. המח' בפרצת מבוי מצידו, והשמועות (4)	ג. הקושיות על הא דילפינן מפתח המשכן (4)	א. מקצת למעלה מעשרים בסוכה ובמבוי (4)
ג. המח' בעירוב דרך רה"ר, והשמועות (3)	ד. מבוי עקום שהחמירו וכיצד עשו זאת (3)	ב. מדידת אמה וחילוקי הדינים (5)	א. הלכה למשה מסיני ואהיכא (3)
ה. ישוב הסתירה בברייתא אי אפשר לעשות כב"ש (3)	א. דיני מבוי המפולש לרה"י (8)	ג. האם קורה הויא משום מחיצה או היכר (3)	ב. דרשות הפסוק ארץ חטה לשיעורין (7)
	ב. מבוי שנפרצה חצר כנגדו, הדין ומאי קמ"ל (3)		א. ברכות עם מחודדין בפ"ד.
	ג. האם קורה הויא משום מחיצה או היכר (3)		ב. שבת מהדורה חדשה.

צ"ע לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

מנחות	בבא קמא	ברכות
חולין	בבא מציעא	שבת
בכורות עם הקדמות ומושגים	בבא בתרא א-ב	עירובין
ערכין-תמורה	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	סוכה
כריתות-מעילה	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	מכות שבועות	תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
וכן הלאה, כסדר ה'דף היומני'	עבודה זרה הוריות עם	גיטין
	מחודדין בפ"ד	קידושין עם תורתך שעשועי,
	זבחים	סימני הדף, ותוספתא

צ"ע להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותיך אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי זון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~23~

המערכת